XƏZƏR UNİVERSİTETİNDƏ TƏLƏBƏLƏRİN GENDER BÖLGÜSÜ

Bu məqalədə Xəzər Universitetində təhsil alan tələbələrin statistik göstəriciləri təhlil edilib. Təhlil ümumi tələbə sayı, təhsil pillələri, fakültələr və ixtisaslar üzrə bölgünü əhatə edir. Eyni zamanda, gender nisbətləri faiz göstəriciləri əsasında qiymətləndirilib və tələbə kontingentinin struktur xüsusiyyətləri müəyyən edilib. Aparılan təhlil nəticəsində əsas tendensiyalar və fərqlər üzə çıxarılıb.

Giriş

Xəzər Universiteti Azərbaycanın ilk özəl ali təhsil müəssisəsidir. 1991-ci ildə cəmi 19 tələbə ilə fəaliyyətə başlayan universitetində hazırda 5000-dən çox tələbə təhsil alır. Bu günə qədər isə 8000-dən çox tələbə məzun olub.Məzunlar Azərbaycanın dövlət və özəl təşkilatlarında, eləcə də xarici ölkələrdə müxtəlif vəzifələrdə çalışır, təhsillərini davam etdirirlər.

Xəzər Universitetində statistik məlumatların təhlili idarəetmə, planlaşdırma və ümumilikdə, universitetin inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Xüsusilə, tələbələrin ixtisaslar və təhsil pillələri üzrə bölgüsü universitetin akademik istiqamətlərini və tələbə maraqlarını əks etdirən əsas göstəricilərdən biridir.

Ümumi gender bölgüsü

Xəzər Universitetində təhsil alan tələbələrin sayı ilə bağlı statistik təhlil ali təhsil müəssisəsində gender bölgüsünün maraqlı mənzərəsini ortaya çıxarır. Aşağıdakı cədvəllərdə tələbələrin ümumi, həmçinin, qız və oğlanların sayı faiz göstəriciləri təqdim edilir.

Universitetdə ümumi tələbə sayı 5129 nəfərdir. Bu tələbələrin 3522 nəfərini qızlar təşkil edir ki, bu, ümumi tələbə sayının 68.7 faizidir. Oğlan tələbələrin sayı isə 1607 nəfərdir və bu, ümumi tələbələrin 31.3 faizi deməkdir.

	Tələbələrin sayı	Onlardan			
		Qız	Qız (%)	Oğlan	Oğlan (%)
Cəmi	5129	3522	(68.7 %)	1607	(31.3 %)

Cədvəldən göründüyü kimi, Xəzər Universitetində qız tələbələrin sayı oğlan tələbələrə nisbətən xeyli çoxdur. Bu fərq təxminən iki dəfədən artıqdır və bu, universitetə maraq göstərənlər arasında qızların oğlanlara nisbətən ciddi üstünlük təşkil etdiyini göstərir.

Pillələr üzrə tələbələrin gender bölgüsü

Bakalavr pilləsi

Tələbələrin təhsil pillələri üzrə bölgüsünə nəzər saldıqda məlum olur ki, ən böyük pay bakalavr pilləsinə aiddir. Belə ki, 4609 tələbə bakalavr səviyyəsində təhsil alır ki, bu da ümumi tələbə sayının təxminən 89,9%-ni təşkil edir. Bu pillədə 3186- sı qız (69,1%), 1423- ü isə oğlandır (30,9%).

Magistr pilləsi

Magistr pilləsində təhsil alan tələbələrin sayı 469 nəfərdir. Bu, ümumi tələbə sayının təxminən 9,1%-ni təşkil edir. Onlardan 303 nəfəri qız (64,6%), 166 nəfəri isə oğlandır (35,4%).

Doktorantura pilləsi

Doktorantura səviyyəsində cəmi 51 nəfər təhsil alır. Bu da ümumi tələbə sayının təxminən 1%-i deməkdir. Onlardan 33- ü qız (64,7%), 18- i isə oğlandır (35,3%).

Pillələr	Tələbələrin sayı	Onlardan			
		Qız	Qız (%)	Oğlan	Oğlan (%)
Bakalavr	4609	3186	(69.1%)	1423	(30.9%)
Magistr	469	303	(64.6%)	166	(35.4%)
Doktorantura	51	33	(64.7%)	18	(35.3%)
Cəmi	5129	3522	(68.7%)	1607	(31.3%)

Ümumilikdə, bütün təhsil pillələri üzrə Xəzər Universitetində qız tələbələrin sayı oğlanlardan daha çoxdur. Bu fərq xüsusilə bakalavr pilləsində daha qabarıq şəkildə özünü göstərir.

Fakültələr üzrə tələbələrin gender bölgüsü
Bakalavr pilləsi

Fakültə	Tələbələrin sayı	Onlardan			
		Qız	Qız (%)	Oğlan	Oğlan (%)
Təbiət elmləri və mühəndislik	1641	1007	(61,4%)	634	(38,6%)
İqtisadiyyat və menecment	793	383	(48,3%)	410	(51,7%)
Humanitar, təhsil və Sosial elmlər	2035	1702	(83,7%)	333	(16,3%)
Hasvet baytarlıq təbabəti	140	94	(67,1%)	46	(32,9%)
Cəmi	4609	3186	(69,1%)	1423	(30,9%)

Bakalavr pilləsində qızların sayı oğlanlardan çoxdur, xüsusən Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsində bu fərq daha kəskin nəzərə çarpır. İqtisadiyyat və menecment fakültəsi isə oğlanların üstünlük təşkil etdiyi yeganə fakültədir.

Magistr pilləsi

Fakültə	Tələbələrin sayı	Onlardan			
		Qız	Qız (%)	Oğlan	Oğlan (%)
Təbiət elmləri, sənət və texnologiya yüksək təhsil	172	128	(74,4%)	44	(25,6%)
İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil	297	175	(58,9%)	122	(41,1%)
Cəmi	469	303	(64,6%)	166	(35,4%)

Magistr pilləsində də qız tələbələrin üstünlüyü davam edir.

Doktorantura pilləsi

Fakültə	Tələbələrin sayı	Onlardan			
		Qız	Qız (%)	Oğlan	Oğlan (%)
Təbiət elmləri, sənət və yüksək təhsil	41	27	(65,9%)	14	(34,1%)
İqtisadiyyat və biznes yüksək təhsil	10	6	(60,0%)	4	(40,0%)
Cəmi	51	33	(64,7%)	18	(35,3%)

Doktorantura pilləsində də qızların say üstünlüyü var.

İxtisaslar üzrə gender bölgüsü
Bakalavr pilləsi
Təbiət elmləri və mühəndislik fakültəsi

İxtisasların adı	Tələbələrin sayı	Onlardan			
		Qız	Qız (%)	Oğlan	Oğlan (%)
Dizayn	90	69	(76.7%)	21	(23.3%)
Biologiya müəllimliyi	48	47	(97.9%)	1	(2.1%)
Biotexnologiya	16	13	(81.3%)	3	(18.7%)
Coğrafiya müəllimliyi	18	13	(72.2%)	5	(27.8%)
Elektrik və elektronika mühəndisliyi	66	14	(21.2%)	52	(78.8%)
Fizika müəllimliyi	35	35	(100%)	0	(0%)
İnformasiya təhlükəsizliyi	30	11	(36.7%)	19	(63.3%)
İnşaat mühəndisliyi	46	15	(32.6%)	31	(67.4%)
Kimya müəllimliyi	36	32	(88.9%)	4	(11.1%)
Kimya mühəndisliyi	74	45	(60.8%)	29	(39.2%)
Kimya və biologiya müəllimliyi	166	149	(89.8%)	17	(10.2%)
Kompüter elmləri	231	92	(39.8%)	139	(60.2%)
Kompüter mühəndisliyi	285	102	(35.8%)	183	(64.2%)
Mexanika mühəndisliyi	32	6	(18.8%)	26	(81.2%)
Memarlıq	49	43	(87.7%)	6	(12.2%)
Neft-qaz mühəndisliyi	94	34	(36.2%)	60	(63.8%)
Radiotexnika və telekommunikasiya mühəndisliyi	34	21	(61.8%)	13	(38.2%)
Riyaziyyat və informatika müəllimliyi	184	161	(87.5%)	23	(12.5%)
Təsviri incəsənət müəllimliyi	107	105	(98.1%)	2	(1.9%)
Cəmi	1641	1007	(61.4%)	634	(38.6%)

İqtisadiyyat və menecment fakültəsi

İxtisasların adı	Tələbələrin sayı	Onlardan			
		Qız	Qız (%)	Oğlan	Oğlan (%)
Biznesin idarə edilməsi	145	64	44.1%	81	55.9%
İqtisadiyyat	60	32	53.3%	28	46.7%
Maliyyə	116	54	46.6%	62	53.4%
Marketinq	76	37	48.7%	39	51.3%
Menecment	35	21	60%	14	40%
Mühasibat	110	52	47.3%	58	52.7%
Turizm işinin təşkili	251	123	49%	128	51%
Cəmi	793	383	48.3%	410	51.7%

Humanitar, təhsil və sosial elmlər fakültəsi

İxtisasların adı	Tələbələrin sayı	Onlardan			
		Qız	Qız (%)	Oğlan	Oğlan (%)
Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi	164	160	(97.6%)	4	(2.4%)
Beynəlxalq münasibətlər	117	67	(57.3%)	50	(42.7%)
Filologiya (Azərbaycan dili və ədəbiyyatı)	127	118	(92.9%)	9	(7.1%)
Filologiya (ingilis dili və ədəbiyyatı)	205	198	(96.6%)	7	(3.4%)
Xarici dil müəllimliyi (ingilis dili)	261	250	(95.8%)	11	(4.2%)
İbtidai sinif müəllimliyi (ingilis dili)	112	111	(99.1%)	1	(0.9%)
İbtidai sinif müəllimliyi	165	164	(99.4%)	1	(0.6%)
Politologiya	136	68	(50%)	68	(50%)
Psixologiya	131	118	(90.1%)	13	(9.9%)
Regionşünaslıq	96	61	(63.5%)	35	(36.5%)
Tarix müəllimliyi	123	87	(70.7%)	36	(29.3%)
Tarix və coğrafiya müəllimliyi	100	56	(56%)	44	(44%)
Tərcümə (ingilis dili)	298	244	(81.9%)	54	(18.1%)
Cəmi	2035	1702	(83.6%)	333	(16.4%)

Hasvet baytarlıq təbabəti fakültəsi

Hasvet baytarlıq təbabəti fakültəsi

İxtisasların adı	Tələbələrin sayı	onlardan			
		Qız	Qız (%)	Oğlan	Oğlan (%)
Baytarlıq təbabəti	140	94	(67.1%)	46	(32.9%)

Xəzər Universitetində bakalavr pilləsi üzrə ixtisas seçimi tələbələrin maraq dairəsini və gender bölgüsünü aydın şəkildə əks etdirir. Aparılan ümumi təhlil göstərir ki, universitetdə qız tələbələr sayca üstünlük təşkil edir və bu üstünlük demək olar ki, bütün fakültələrdə özünü göstərir. Lakin ixtisaslar üzrə daha detallı yanaşdıqda fərqli tendensiyalar müşahidə olunur.

Ümumilikdə, texniki və mühəndislik istiqamətli ixtisaslarda oğlanların daha çox olduğu diqqət çəkir. Xüsusilə, mexanika mühəndisliyi, elektrik və elektronika mühəndisliyi, neft-qaz mühəndisliyi və kompüter mühəndisliyi kimi sahələrdə oğlanlar açıq üstünlük təşkil edir. Bu ixtisaslarda oğlanların payı bəzi hallarda 70-80 faizə qədər yüksəlir. Bu isə göstərir ki, texniki və tətbiqi elmlər sahəsi daha çox oğlanlar tərəfindən seçilir.

Humanitar və pedaqoji yönümlü ixtisaslarda isə qızların üstünlüyü daha kəskin şəkildə özünü göstərir. Müəllimlik ixtisasları, xüsusilə, ibtidai sinif müəllimliyi, xarici dil müəllimliyi və biologiya müəllimliyi kimi sahələrdə qızların payı 95-100 faiz arasında dəyişir. Bu isə həmin ixtisasların demək olar ki, tamamilə qızlar tərəfindən seçildiyini göstərir. Eyni tendensiya filologiya, tərcümə və psixologiya kimi sahələrdə də müşahidə olunur.

İqtisadiyyat və biznes yönümlü ixtisaslar isə nisbətən daha balanslı bölgü ilə seçilir. Bu sahədə bəzi ixtisaslarda oğlanlar, bəzilərində isə qızlar üstünlük təşkil etsə də, ümumi fərq kəskin deyil. Bu da iqtisadi sahələrin həm qızlar, həm də oğlanlar üçün cəlbedici olduğunu göstərir.

Aparılan təhlil göstərir ki, tələbələr ixtisaslar üzrə qeyri-bərabər paylanmışdır. Bu fərqlər aşağıdakı amillərlə izah oluna bilər:

- **tələbələrin maraq dairəsi**
- **əmək bazarının tələbləri**
- **ixtisasların perspektivi**

Bu göstəricilər universitetin gələcək inkişaf strategiyasının müəyyənləşdirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Nəticə

Xəzər Universitetində tələbələrin statistik göstəriciləri göstərir ki, bütün təhsil pillələri və fakültələr üzrə qız tələbələr sayca üstünlük təşkil edir. Bu hal qızların ali təhsilə marağının ildən-ilə artdığını nümayiş etdirir və ümumilikdə, ölkədə aparılan təhsil siyasətinin nəticəsi kimi qiymətləndirilə bilər.

Bu nəticələrdən istifadə etməklə:

- **universitetin təhsil siyasəti təkmilləşdirilə bilər**
- **gender balansının daha da inkişaf etdirilməsi üçün tədbirlər görülə bilər**
- **tələbələrin ixtisas seçimi istiqamətində daha effektiv yönləndirmə aparıla bilər**

Lamiyə Xəlilova
Tələbə işləri şöbəsinin müdiri